

б) орендарям, крім визначених підпунктами 1–3 пункту 1, орендна плата нараховується у розмірі 50 відсотків розміру орендної плати, встановленої договором оренди (з урахуванням її індексації);

в) орендарям на територіях, визначених у підпунктах 2 і 3 пункту 1, орендна плата нараховується у розмірі 50 відсотків розміру орендної плати, встановленої договором оренди (з урахуванням її індексації) після 30 вересня 2022 р. і 30 травня 2022 р. відповідно і до закінчення строку, визначеного в абзаці першому цього підпункту [4].

Таким чином, підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що сторони при врегулюванні спірних питань повинні керуватися нормами закону або умовами договору. Проте, в будь-якому випадку обставини, що можуть зменшити або звільнити від орендної плати, а також від відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов'язання мають бути обґрунтованими та об'єктивними.

Належне виконання договірних зобов'язань, зокрема, в сфері оренди, в сьогоденні умовах ускладнюється активними бойовими діями, що ведуться на території України. Проте, навіть за таких обставин, захист прав та інтересів учасників таких відносин має здійснюватися на належному рівні, з урахуванням норм чинного законодавства.

Список використаних джерел

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/rp/ed20131011#Text>.

2. Лист Торгово-промислової палати України від 28.02.2022 № 2024/02.0-7.1. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/mus36779?an=1>.

3. Постанова Верховного Суду України. Касаційний господарський суд від 25.01.2022 № 904/3886/21. URL: https://verdictum.ligazakon.net/document/102797678?utm_source=jurliga.ligazakon.ua&utm=.

4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про особливості оренди державного та комунального майна у період воєнного стану» від 27.05.2022 № 634. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-osoblivosti-orendi-derzhavnogo-ta-komunalnogo-majna-u-period-voyennogo-stanu-634-270522>.

УДК 342.78(477)

Ірина БІЛОВЛ,

здобувач Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін Національної академії внутрішніх справ, доктор філософії ***Калінюк Анжела***

ПРАВА І СВОБОДИ ЛЮДИНИ ТА ГРОМАДЯНИНА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Права людини є складним, багатовимірним явищем. У різні епохи проблема прав людини, незмінно залишаючись політико-правовою, набувала релігійно-етичного, філософського звучання. Людство на шляху

утвердження прав і свобод людини пройшло тернистий шлях, крок за кроком обмежуючи всевладдя держави, поширюючи принцип рівноправності на все більше коло осіб та відносин між ними.

Часто саме боротьба за права людини, за нові й нові ступені свободи ставала каталізатором широкомасштабних змін у суспільно-політичному житті тієї чи іншої країни, вела до нового осмислення ролі людини в її відносинах з суспільством та державою.

Людина, її життя, честь і гідність, недоторканність і безпека відповідно до ст. 3 Конституції України визнані найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини і громадянина є змістом і спрямованістю діяльності держави. Держава згідно з основним законом відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Виходячи з цієї концепції, в чинній Конституції України правам, свободам і обов'язкам людини і громадянина присвячено спеціальний розділ II. Цей розділ є одним з найважливіших в Конституції України і містить близько третини її статей. Чинна Конституція України імплементувала всі основні положення міжнародно-правових актів з прав людини і насамперед Загальної декларації прав людини, міжнародного пакту про громадянські і політичні права та міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права, які є одним з найбільших досягнень людства XX ст. у гуманітарній сфері, справжнім “людським виміром”, мірою людської гідності.

Захист законних прав і свобод громадян є одним із ключових обов'язків держави. Однак існують ситуації, коли їх обмеження є невідворотним і здійснюється виключно у спосіб та за допомогою засобів, передбачених чинним законодавством. Так, у ст. 64 Конституції України задекларовано ряд виключень, за яких можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод людини. Такою підставою безпосередньо виступає впровадження воєнного або надзвичайного стану.

Відповідно до п. 3 Указу Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні», на період дії правового режиму воєнного стану можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30–34, 38, 39, 4–44, 53 Конституції України, а саме:

- недоторканність житла;
- таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції;
- невтручання в особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України;
- свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України, за винятком обмежень, які встановлюються законом;
- право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань;

- право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування;
- право збиратися мирно, без зброї і проводити збори, мітинги, походи і демонстрації;
- право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності;
- право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом;
- право на працю;
- право на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів;
- право на освіту.

Такі обмеження є вимушеною мірою та можуть застосовуватися виключно тимчасово. Таке виключення першочергово пов'язано з недопущенням злочинних посягань, терористичних актів та інших правопорушень, що можуть мати негативні наслідки для держави та громадян. Тим не менш є права, які є непорушними за будь-яких умов.

Гідність людини, беззаперечно, є однією із основоположних цінностей людства. Порушення цього права неприпустиме за жодних умов, навіть у період дії воєнного стану.

Абсолютна заборона катування є імперативною нормою міжнародного права, і, як постійно підкреслює у своїй практиці Європейський суд з прав людини, – «відображає одну з фундаментальних цінностей демократичного суспільства». Вона знайшла своє закріплення в усіх основних міжнародних інструментах, починаючи від загальних принципів міжнародного права, міжнародних документів звичаєвого права до міжнародних договорів на універсальному та регіональному рівнях.

Застосування катувань і жорстоке поводження повністю нівелюють принцип людської гідності. Тому їх використання є абсолютною заборонаю на теренах усього цивілізованого світу, навіть коли мова йде про війну.

Таким чином, дотримання конституційних гарантій основоположних права людини і громадянина, навіть не зважаючи на певні обмеження у період дії воєнного стану залишається одним із основних і пріоритетних завдань існування людини і держави у правовому демократичному полі.

Список використаних джерел

1. Конституція України : від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr#Text>.
2. Про введення воєнного стану в Україні : Указ Президента України від 24.02.2022 р. № 64/2022 : станом на 17 серп. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>.
3. Занфірова Т. Забезпечення принципу свободи праці в умовах воєнного стану. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 4. С. 77–80.
4. Юридична клініка НЮУ ім. Ярослава Мудрого Права людини і громадянина під час дії воєнного стану. *Юридична клініка НЮУ ім. Ярослава Мудрого Безоплатна правова допомога*. URL: <http://legalclinic.nlu.edu.ua/2022/05/06/prava-lyudyny-i-gromadyanyna-pid-chas-diyi-voyennogo-stanu/>.